

Oponentský posudek na bakalářskou práci Viktorie Fajfrové *Konstrukce maskulinity*
v seriálu *Výměna manželek*

Předložená bakalářská práce je kvantitativní obsahovou analýzou dvou sérií reality show *Výměna manželek* natočených s odstupem devíti let, a sice v roce 2005 a 2024, jež si klade za cíl pomocí zvolené metody zmapovat, jaké konstrukce maskulinit zvolené série diváctvu předkládají, a v jaké četnosti. Metoda se může jevit jako částečně kontraintuitivní, protože rozbor televizních show, bývají tradičně pojímány spíše jako interpretační, prováděné za pomoci kvalitativních metod. V tomto ohledu je tedy text Viktorie Fajfrové neotřelý a nový; co je však nejvýznamnější, i kvantitativní metoda se na tomto příkladu ukazuje jako nosná, relativně nuancovaná, protože je kompetentně zpracována včetně dobře zvolených proměnných, které jsou dále vnitřně diferencovány.

Studentka opakovaně poukazuje na fakt, že pořad divácky těží z potvrzování genderových stereotypů, navíc s gradující tendencí. V tomto ohledu lze o pořadu uvažovat jako o „snadném terči“ pro genderově-informovanou analýzu genderových vztahů, zde konkrétně maskulinit. Oceňuji nicméně, že autorka volí právě komparativní přístup takřka dvou dekad a především zacílení na maskulinity a nikoliv femininity, jež stojí v centru (nejen) genderových tenzí, z nichž pořad divácky, komerčně a dosti bezskrupulózně těží.

Práce je přehledně strukturovaná, téměř prostá překlepů v teoretické kapitole velmi dobře proodkazovaná za použití relevantní sofistikované literatury z oblasti studií maskulinit, genderových studií (Connell, Butler, Laquer). Pasáže k maskulinitě považuji za vysoce nadstandardně zpracované. Dokazují, že se studentka výborně orientuje v komplexních teoretických konceptech oboru, poznatky formuluje stručně, ale přehledně a precizně a text není zbytečně „naředěný“ slovní omáčkou. Podobně je tomu v diskusi o funkci médií a genderovanosti televizních žánrů, nicméně zde si dovoluji kritickou poznámku. Studentčina kvantitativní analýza dokládá, že mladší verze pořadu akcentuje maskulinity podřízené, statusově odvozené od manuální práce a obecně nižšího vzdělání a sociálního postavení. Kategorii třídy by bylo v souvislosti s pořadem vhodné analyticky a intersekcionalně vypíchnout, a to i s ohledem na vlastní proměnu pořadu a interferenci štábu, kterou studentka opakovaně zmiňuje.

Tuto výtku zde zmiňuji proto, že v tomto kontextu zde postrádám využití prací Ireny Reifové z FSV UK z posledních tří let, které se věnují etickým, genderovým a hlavně třídním aspektům žánru reality show, a konkrétně potom české mutaci *Výměny manželek* v posledních obdobích. Reifová o *Výměně manželek* mimo akademickou půdu hovořila též např. s *aktualne.cz* či *Deníkem N*, a to v posledních třech letech. Je proto škoda, že tuto autorku studentka využívá pouze obecně k tématu médií (konkrétně *Slovník mediální komunikace* z roku 2004) a nikoliv přímo k artikulaci vlastních argumentů v bakalářské práci. Textu by to bývalo dodalo další analytickou dimenzi.

Studentka zevrubně popisuje metodologický přístup ke kvantitativní analýze a pod jednotlivými kategoriemi, které u maskulinit zkoumá podává informovanou interpretaci zjištěných dat. Některá jsou spíše popisná (věková proměna, majetkové poměry), místy však přichází s velmi zajímavými a nečekanými zjištěními, jejichž výskyt se snaží vysvětlit. Např. na

str. 47 poukazuje, že muži nižšího sociálního postavení, kteří vykonávají v zaměstnání manuální práci se vůči dětem i manželkám (vlastními i vyměněným) chovají dominujícím způsobem, ale současně vykonávají v domácnosti více domácích prací a péče o děti, což může v jisté perspektivě podřízených, resp. tradičních maskulinit odporovat genderovým normám. Viktorie Fajfrová toto však velmi dobře interpretuje jako strategii, jíž muži nadále performují dominanci a kontrolu nad režimem domácnosti v tom smyslu, že tímto mohou „vyměněnou“ manželku naučit požadovanému chodu domácnosti. Podobné interpretace poukazují na studentčiny analytické schopnosti a kritickou práci se studovaným materiálem, ačkoliv místy se empirická část čte trochu jako schematický seznam kvantifikovaných kategorií. Zde by této části bakalářské práce prospělo lepší propojení s teoretickou částí tak, aby tyto spolu úžeji komunikovaly a tvořily jeden celek.

U obhajoby bych uvítala diskusi nad zvolenou kvantitativní metodou. Je evidentní, že studentka kvantitativní analýzu ovládá, tudíž předpokládám, že dokáže reflektovat i některé její limity, primárně ty, které omezují interpretační možnosti získaných dat. Jaká zjištění se do práce v tomto ohledu nevešla? Co naopak dokázala nového odhalit? Ukázala jí provedená analýza jako znalkyni série reality show momenty z pořadů v jiném světle, než čekala? Jak mohou prezentované maskulinity z pořadu ne/fungovat jako vzory pro konstrukci maskulinit mimo pořad, např. u diváctva? Jaká etické problémy studentka spatřuje u analyzovaného pořadu? Na odpovědi u obhajoby se těším.

Práci s **doporučuji k obhajobě** a navzdory výše zmíněným výtkám navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová, Ph.D.

7. června, 2024, Praha